

Ro Estonia

Ainus ja igavene Eri Klas

Mitte miski ei asenda kaotatud kaast. Vanu seltsimehi ei saa endale luua. Midagi pole kallimat, kui rohked ühised mälestused, paljud koos läbielatud raskeid tundeid, tülid ja leppimised, südamepuistamised. Nii kulgeb elu. Algul me muutume rikkamaks, aastate vältel

istutame, aga siis tulevad aastad, kus torm hävitab meie töö ja laastab metsa. Üksteise järel jätavad sõbrad meid ilma oma kaitsvast varjust. Ja meie leina seguneb kurb teadmine, et me vanane.

Antoine de Saint-Exupéry

Eri oli minu kõrval üle poole sajandi. Ta oli maailmaklassi dirigent ja paljude ühiskondlike ettevõtmiste algataja, kuid kõige selle kõrval üks eriliselt sooja südamega sõber, kes rümpas fraki varna ja muutus mõne hetkega humoorikaks suvehiidlaseks.

Kolmkümmend aastat oli ta Estonia peadirigent. Selle aja jooksul pani ta ühes suunas mõtlema ja ühiselt hingama paljude põlvkondade lauljad ja tantsijad. Tema taktikepi all vallutas meie teater kuulajaid Moskvast, Leningradis/Peterburis, Helsingis, Savonlinnas, Stockholmis, Pariisis, Karlsruhe ja mitmetes teistes linnades.

Ta oli Stockholmi Kuningliku Ooperi ja Moskva Novaja Opera peadirigent, Soome Rahvusooperi esimene külalisdirigent, juhatas üle saja orkestri üle kogu maailma Berliinist Los Angelese ja Sydneyeni. Klassikalise repertuaari kõrval tunnetas ta väga täpselt oma kaasaegsete heliloojate uusi rütme ja harmooniaid. Eriliselt lähedased olid talle Arvo Pärdi ja Alfred Schnittke teosed, kuid ka Heino Elleri, Eduard Tubina, Eino Tambergi, Veljo Tormise, Jaan Räätsa, Lepo Sumera, Erkki-Sven Tüüri ning mitmete teiste eesti heliloojate loodu oli tema kontsertidel pidevalt kavas.

Sergei Rahmaninov on meenutanud mõtet ühel vanal hauaplaadil: „Surnud on ainult see, kes on unustatud“. Kahjuks füüsiliselt on Eri meie hulgast tõesti lahkunud, kuid paaril viimasel päeval omaette vaikselt mõtiskledes

või rahvusringhäälingust temaga tehtud haruldasi vestlussaateid vaadates on tunne, et ta on endiselt meie kõrval. Teda unustada pole võimalik. Ta jättis meisse ühe kordumatu kiirguse, mis ulatub üle aegade.

Eri Klasi portree ja büst meenutavad teda igale rahvusooperi Estonia külaltajale, tema kohta on ilmunud ka kolm raamatut, kuid laiemale üldsusele mõeldes tuleks hakata koguma mõtteid tema elutöö edaspidiseks väärtustamiseks, sest uued poliitilised tuuled ning rahvusvaheline rahutus lükkavad iga uue päevaga meediasse ja inimeste arusaamadesse üha uusi teemasid ja muresid.

Minu arvates võiks iga kolme aasta järel toimuda Eri Klasi nimeline rahvusvaheline dirigentide konkurss. Alustada võiks sellega näiteks aastal 2019, mil tema sünnist möödub 80 aastat. Eesti Teatriliit võiks igal hooajal anda välja Eri Klasi nimelise preemia eredaimale dirigenditööle meie teatrites. Rääkimata mälestuskontsertidest Birgitta festivalil, meie teatrites või kontserdilavadel. Need võiksid olla kõige esimesed ettevõtmised.

Eri ei olnud kunagi nukrutseja, vaid nautis täie rinnaga elu ja iga alanud päeva. Minevikusündmusi meenutades vaatas ta alati homse päikese suunas.

Liivane eesriie on langenud, kuid võimsad südametuksed jäävad alatiseks kostma. Puhka rahus, kallid sõber.

Sinu **Arne Mikk**